

Dit document maakt gebruik van bladwijzers.

NBA-handreiking 1142

Specifieke verplichtingen volgens de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant van beleggingsondernemingen, (beheerders van) alternatieve beleggingsinstellingen en (beheerders van) instellingen voor collectieve belegging in effecten

8 juni 2021

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

NBA

NBA-handreiking 1142 *Specifieke verplichtingen volgens de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant van beleggingsondernemingen, (beheerders van) alternatieve beleggingsinstellingen en (beheerders van) instellingen voor collectieve belegging in effecten*

NBA-handreiking 1142	Specifieke verplichtingen volgens de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant van beleggingsondernemingen, (beheerders van) alternatieve beleggingsinstellingen en (beheerders van) instellingen voor collectieve belegging in effecten
Van toepassing op	<ul style="list-style-type: none"> • Controle jaarrekening • Controle staten • Interne audits
Onderwerp	Specifieke verplichtingen volgens de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant
Datum oorspronkelijk	1 maart 2019
Laatst herzien	8 juni 2021
Status	NBA-handreiking, geen dwingende bepalingen. Wanneer in de tekst het woord 'dient' of een synoniem daarvan wordt gebruikt, betreft het een verwijzing naar wettelijke of overige verplichtingen.
Relevante wet- en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> • Wet op het financieel toezicht • Besluit prudentiële regels Wft • Besluit Gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft • Nadere regeling gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft • Verordening betreffende prudentiële vereisten voor kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, (EU) nr. 575/2013 • Verordening markten in financiële instrumenten (EU) Nr. 600/2014 (Mi-FIR) • Gedelegeerde verordening vrijstellingen, bedrijfsvoering, bewaarder, hefboomfinanciering, transparantie en toezicht (EU) 231/2013 (DR AIFMD) • Richtlijn betreffende het prudentieel toezicht op beleggingsondernemingen, (EU) 2019/2034 • Verordening betreffende prudentiële vereisten voor beleggingsondernemingen, (EU) 2019/2033

Disclaimer

De NBA heeft zich ten doel gesteld voor een zo betrouwbaar mogelijke uitgave te zorgen. Niettemin is de NBA niet aansprakelijk voor onjuistheden die eventueel in deze uitgave voorkomen.

Gebruikte afkortingen en internetpagina's

Abi	Alternatieve beleggingsinstelling
AIFMD	Alternative Investments Fund Managers Directive
AFM	Autoriteit Financiële Markten - www.afm.nl
AO/IB	Administratieve organisatie en interne beheersing
Art.	Artikel(en)
BGfo	Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft
Bpr	Besluit prudentiële regels Wft
BW2	Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek
CRD IV	Capital Requirements Directive – Directive 2013/36/EU
CRR	Capital Requirements Regulation - Regulation (EU) 575/2013
DNB	De Nederlandsche Bank - www.dnb.nl
DUFAS	Dutch Fund and Asset Management Association - www.dufas.nl
EBA	European Banking Authority – www.eba.europa.eu
ESMA	European Securities and Markets Authority – www.esma.europa.eu
EU	Europese Unie
HRA	Handleiding Regelgeving Accountants - www.nba.nl/Wet-en-regelgeving/Beroepsregels/HRA/
Icbe	Instelling voor collectieve belegging in effecten (Engels: UCITS)
IFD	Investment Firms Directive – Directive (EU) 2019/2034
IFR	Investment Firms Regulation – Regulation (EU) 2019/2033
IIA	Institute of Internal Auditors
IPPF	International Professional Practices Framework
MiFID	Markets in Financial Instruments Directive
NBA	Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants - www.nba.nl
NRgfo	Nadere Regeling gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft
NV COS	Nadere voorschriften controle- en overige standaarden - www.nba.nl/Wet-en-regelgeving/Beroepsregels/HRA/
Oob	Organisatie van openbaar belang
RJ	Raad voor de Jaarverslaggeving
Standaard	De desbetreffende standaard van de NV COS
UCITS	Undertaking for Collective Investments in Transferable Securities (Nederlands: icbe)
Vvgb	Verklaring van geen bezwaar
Wft	Wet op het financieel toezicht
Wta	Wet toezicht accountantsorganisaties
Wwft	Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

Specifieke verplichtingen volgens de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant van beleggingsondernemingen, (beheerders van) alternatieve beleggingsinstellingen en (beheerders van) instellingen voor collectieve belegging in effecten

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
2	De verhouding tussen de controle volgens de NV COS en de toezichtregelgeving	6
3	Verantwoordelijkheden	8
4	Specifieke verplichtingen interne auditor en externe accountant	9
4.1	Meldingen en inlichtingen aan en overleg met toezichthouders	9
4.2	Toetsing en beoordeling organisatie-inrichting en risicobeheersing	11
4.3	Controle jaarrekening en/of staten	11
4.4	Nieuwe regelgeving prudentiële eisen	13
4.5	Overige rapportages	13
5	Opdrachtbevestiging externe accountant	15
Bijlage 1	Themalijst beleggingsonderneming	16
Bijlage 2	Themalijst (beheerder) abi en (beheerder) icbe	20
Bijlage 3	Vereisten jaarrekening en/of staten	26
Bijlage 4	Voorbeelden van teksten	29

1 Inleiding

- 1.1 Het doel van deze handreiking is om uitleg te geven over:
- de specifieke verplichtingen vanuit de toezichtwet- en regelgeving (toezichtregelgeving) voor beleggingsondernemingen, (beheerders van) abi's en (beheerders van) icbe's voor de externe accountant die de jaarrekening of de staten ten behoeve van De Nederlandse Bank (DNB) en/of de Autoriteit Financiële Markten (AFM) controleert;
 - de specifieke verplichtingen vanuit de toezichtregelgeving voor beleggings-ondernemingen, (beheerders van) abi's en (beheerders van) icbe's voor de interne auditor, indien deze functie is ingericht.

De handreiking is bijgewerkt naar de stand van de toezichtregelgeving op 31 mei 2020.

- 1.2 De handreiking is beperkt tot uitleg over specifieke verplichtingen voor de interne auditor en de externe accountant die voortvloeien uit de toezichtregelgeving voor beleggingsondernemingen, (beheerders van) abi's en (beheerders van) icbe's. Deze handreiking is niet bedoeld om een volledig overzicht te geven van deze toezichtregelgeving. In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de verhouding tussen de reguliere controle van de jaarrekening volgens de NV COS en de werkzaamheden in het kader van de toezichtregelgeving die in deze NBA-handreiking wordt toegelicht. Naast de verplichtingen die voortvloeien uit deze toezichtregelgeving, zijn ook andere verplichtingen op de interne auditor en de externe accountant van toepassing (b.v. de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), het BW en de EU-verordening 537/2014 voor organisaties van openbaar belang (oob's)). Deze worden in de handreiking niet behandeld.
- 1.3 Voor het onderzoek door de externe accountant van de maatregelen voor vermogensscheiding van een (bank)beleggingsonderneming¹ verwijzen wij naar NBA-handreiking 1145 voor banken. In de praktijk betreft dit met name banken die ook als beleggingsonderneming optreden.
- 1.4 Deze handreiking gaat specifiek in op de meldingsplichten van de externe accountant vanuit de Wft. Deze handreiking gaat niet in op andere meldingsplichten die vanuit andere wet- en regelgeving (regelgeving) zoals bijvoorbeeld de *Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft)*² en de Nadere voorschriften handelwijze accountant bij niet-naleving regelgeving door eigen organisatie of cliënt (NV NOCLAR) zouden kunnen ontstaan. Hiervoor verwijzen wij naar (de uitleg bij) de andere regelgeving. Denk hierbij aan NBA-handreiking 1124 *Richtsnoeren voor de interpretatie van de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) voor belastingadviseurs en accountants* en NBA-handreiking 1137 *Corruptie, werkzaamheden van de accountant* en (de Toelichting op) de NV NOCLAR.

¹ Een beleggingsonderneming die financiële instrumenten respectievelijk gelden onder zich houdt die toebehoren aan een cliënt, dient eenmaal per jaar aan de AFM een verslag te overleggen van een externe accountant over de deugdelijkheid van de maatregelen van de beleggingsonderneming voor de scheiding van gelden en financiële instrumenten die voor een cliënt worden aangehouden, gelden en financiële instrumenten die voor andere cliënten worden aangehouden, en eigen gelden en financiële instrumenten. Veel banken zijn tevens als beleggingsonderneming actief.

² De accountant besteedt in het kader van de controle aandacht aan de Wwft-verplichtingen van de cliënt. Dit kan op grond van de Wft ook aanleiding geven tot een melding (Zie hoofdstuk 4).

2 De verhouding tussen de controle volgens de NV COS en de toezichtregelgeving

- 2.1 De NV COS vraagt van externe accountants om bij een controle aandacht te besteden aan de naleving van de wet- en regelgeving (regelgeving) door cliënten. De verplichtingen hiervoor zijn opgenomen in Standaard 250, Het in aanmerking nemen van regelgeving bij een controle van financiële overzichten. Standaard 250 vraagt van de externe accountant niet om aan alle regelgeving aandacht te bieden maar onderkent twee categorieën regelgeving waaraan aandacht moet worden geboden:
- de bepalingen van die regelgeving die in het algemeen geacht worden van directe invloed te zijn op de vaststelling van bedragen en in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen die van materieel belang zijn;
 - overige regelgeving die geen directe invloed heeft op de vaststelling van de bedragen en toelichtingen in de financiële overzichten, maar waarvan het naleven van fundamenteel belang kan zijn voor de operationele aspecten van het bedrijf, voor de mogelijkheid van een entiteit om de activiteiten voort te zetten, dan wel voor het voorkomen van sancties van materieel belang.
- 2.2 Voorbeelden van de eerste categorie regelgeving zijn belastingregelgeving, verslaggevingsregels en regels m.b.t. pensioenregelingen. Voorbeelden van de tweede categorie zijn regelgeving met betrekking tot vergunningen, solvabiliteitseisen gesteld door toezichthouders of het naleven van regelgeving met betrekking tot het milieu.
- 2.3 Toezichtregelgeving voor de financiële sector zal veelal onder de tweede categorie vallen. Daarbij komt het wel voor dat toezichtregelgeving van de gecontroleerde vraagt om een specifieke opdracht door de accountant te laten uitvoeren.
- 2.4 Er is een onderscheid in de werkzaamheden die een externe accountant moet uitvoeren met betrekking tot de verschillende categorieën regelgeving. De eerste categorie heeft directe invloed op materiële posten in de financiële overzichten. De externe accountant zal dan ook voldoende en geschikte controle-informatie moeten verzamelen om na te gaan of deze regelgeving is nageleefd.
- 2.5 Met betrekking tot de tweede categorie, waar de toezichtregelgeving meestal onder valt, is het niet zo dat niet-naleving direct gevolgen heeft voor de jaarrekening. Dat dergelijke regelgeving soms tot (strafrechtelijke) handhaving kan leiden wordt niet als direct gevolg gezien. Het is immers lang niet zeker dat niet-naleving financiële gevolgen heeft. Niet-naleven van toezichtregelgeving kan in sommige gevallen leiden tot handhavingsmaatregelen met een financieel gevolg, zoals boetes en dwangsommen, maar veelal heeft een toezichthouder een breder instrumentarium van handhavingsmaatregelen. Een toezichthouder kan ook vereisen dat de organisatie maatregelen neemt om de niet-naleving op te heffen, al dan niet met gebruikmaking van dwangsommen.
- 2.6 De externe accountant zal bij de controle nagaan of er aanwijzingen zijn voor geïdentificeerde of vermoede niet-naleving van de overige (toezicht)regelgeving, voor zover de accountant deze naleving al niet controleert. Dit doet de accountant door het management en de met *governance* belaste personen (de interne toezichthouders) (schriftelijk) te vragen of zij de desbetreffende regelgeving naleven en of zij bekend zijn met niet-naleving, door correspondentie met de toezichthouder te inspecteren en in het overleg met de toezichthouder hiernaar te informeren. De accountant blijft daarnaast gedurende de uitvoering van de controleopdracht alert op aanwijzingen dat regelgeving niet wordt nageleefd. Voor zover er geen aanwijzingen bestaan dat regelgeving niet wordt nageleefd, is de accountant niet gehouden om nadere controle-informatie te verzamelen om na te gaan of deze regelgeving is nageleefd.
- 2.7 Als de externe accountant zich bewust wordt van geïdentificeerde of vermoede niet-naleving of deze constateert, zal de accountant nagaan hoe dit is ontstaan en de gevolgen daarvan voor de jaarrekening onderzoeken.

De accountant dient inzicht in de aard van de handeling en de omstandigheden waaronder deze heeft plaatsgevonden te verkrijgen alsmede verdere informatie om de mogelijke invloed op de financiële overzichten te kunnen evalueren.

- 2.8 In sommige gevallen kan het niet-naleven van overige regelgeving leiden tot strafrechtelijk verwijtbaar gedrag. Denk hierbij aan het strafrechtelijk vervolgen bij een ongeluk indien sprake is van het niet-naleven van veiligheidswetgeving of het strafrechtelijk vervolgen van overtreding van de Wwft, als dit geleid heeft tot daadwerkelijk witwassen door derden. Nalatigheid met de veiligheidsregelgeving hoeft niet te leiden tot een ongeluk, en onvoldoende aandacht bij een financiële onderneming voor de Wwft hoeft niet te leiden tot misbruik door cliënten van de financiële onderneming. De externe accountant zal dus ook pas rekening kunnen houden met de gevolgen hiervan als de accountant bekend wordt met een onderzoek over strafrechtelijke vervolging.³
- 2.9 Natuurlijk kunnen de verplichtingen in toezichtregelgeving leiden tot aanvullende eisen voor de externe accountant. Zolang dat niet het geval is kan de externe accountant volstaan met de uitvoering van de werkzaamheden zoals beschreven in Standaard 250. In ieder geval heeft de externe accountant, zoals verderop in deze handreiking staat beschreven, een aantal meldplichten als het gaat om niet-naleving van toezichtregelgeving. Veelal zal het hier gaan om het melden van zaken die de accountant in zijn reguliere controle heeft opgemerkt. Het wordt niet verwacht door de toezichthouder dat de externe accountant aanvullende werkzaamheden uitvoert. Daarnaast is er een aantal situaties waarin van de externe accountant wordt gevraagd om specifieke rapportages of werkzaamheden uit te voeren en hierover te rapporteren voor de toezichthouder. Deze situaties worden beschreven in de handreiking.
- 2.10 Samenvattend kan gesteld worden dat bij de beoordeling van de naleving van toezichtregelgeving de externe accountant kan volstaan met de werkzaamheden uit Standaard 250 uit de NV COS. Dit is niet het geval als de toezichtregelgeving om extra werkzaamheden vraagt. Hoofdstuk 4 gaat hier nader op in.

³ Het niet-naleven van verplichtingen uit de Wwft is een strafbaar feit (een economisch delict). Van welke verplichtingen precies staat in de Wet op de economische delicten. Het is bijvoorbeeld strafbaar om geen cliëntenonderzoek te doen of ongebruikelijke transacties niet te melden.

3 Verantwoordelijkheden

- 3.1 Met 'toezicht' wordt in deze handreiking bedoeld het externe toezicht zoals dat is geregeld in de regelgeving. Voor beleggingsondernemingen, (beheerders van) abi's en (beheerders van) icbe's zijn dit de Wft en daaraan verwante besluiten en toezichthouders regelingen. Daarnaast zijn Europese verordeningen relevant. Deze hebben een rechtstreekse werking. De toezichthouders zijn DNB en de AFM. DNB is verantwoordelijk voor prudentieel toezicht, de AFM voor gedragstoezicht. De AFM verstrekt vergunningen aan beleggingsondernemingen, (beheerders van) abi's en (beheerders van) icbe's, waarbij DNB de AFM een zogeheten prudentieel advies verstrekt. DNB en AFM werken nauw samen met de Europese toezichthouders European Banking Authority (EBA) en European Securities and Markets Authority (ESMA).
- 3.2 In het kader van de relatie tussen het bestuur of de beheerder, de interne auditor, de externe accountant en de toezichthouder worden de volgende verantwoordelijkheden onderscheiden:
- het bestuur of de beheerder is verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering en de externe rapportage (jaarrekening en staten) daarover, waarbij onder meer de eisen van regelgeving in acht moeten worden genomen. Bij een beleggingsfonds is dit de beheerder;
 - de interne auditor is verantwoordelijk voor de onafhankelijke toetsing van de effectiviteit van de organisatie-inrichting en van de procedures en maatregelen;
 - de externe accountant is verantwoordelijk voor de controle van de jaarrekening en de staten⁴ (en voor overige werkzaamheden waartoe de accountant opdracht heeft verkregen). Bij de controle van de jaarrekening of de staten gaat de externe accountant in het kader van Standaard 250 na of de (beheerder) van een beleggingsinstelling of beleggingsonderneming aan de voor deze controle relevante regelgeving heeft voldaan. Wanneer de externe accountant werkzaamheden verricht, bestaat de verantwoordelijkheid jegens toezichthouders om bepaalde zaken te melden of inlichtingen te verstrekken vanuit de desbetreffende toezichtwetgeving en vanuit Standaard 250;
 - de toezichthouder is verantwoordelijk voor de uitoefening van het toezicht.
- 3.3 De externe accountant kan gebruikmaken van de werkzaamheden van interne auditors in overeenstemming met Standaard 610, *Gebruikmaken van de werkzaamheden van interne auditors*.

⁴ De controle van de jaarrekening ingevolge Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek (BW2) en de controle van de staten ingevolge de Wft worden volgens de Wta aangemerkt als wettelijke controles. Voor het verrichten van wettelijke controles heeft een accountantsorganisatie een vergunning van de AFM nodig.

4 Specifieke verplichtingen interne auditor en externe accountant

4.1 Meldingen en inlichtingen aan en overleg met toezichthouders

4.1.1 Meldingsplicht van de externe accountant aan toezichthouders

- 4.1.1.1 Op basis van art. 3:88 lid 1 en 2 en art. 4:27 lid 1 en 2 van de Wft bestaat de verplichting om de toezichthouders, DNB en de AFM, van bepaalde omstandigheden op de hoogte te brengen. Dit geldt voor de externe accountant die de jaarrekening of de staten controleert van een beleggingsonderneming, een (beheerder van een) abi en een (beheerder van een) icbe.

Volgens art. 12 van de EU-verordening 537/2014 heeft de externe accountant bij een oob tevens de plicht om aan de AFM of DNB alle informatie te melden die een van de volgende zaken tot gevolg kan hebben⁵:

- een materiële inbreuk op wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen;
- een materiële bedreiging of twijfel over continuïteit;
- een weigering om een verklaring af te geven of het afgeven van een niet-goedkeurende verklaring.

Omdat deze verantwoordelijkheid voortvloeit uit wettelijke voorschriften, handelt de externe accountant niet in strijd met de geheimhoudingsbepalingen van de Wta (art. 26), Bta (art. 38a), en de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (Zie Par. 2.6).

- 4.1.1.2 Volgens art. 3:88, lid 1 en lid 2, van de Wft, heeft de externe accountant de verplichting om DNB zo spoedig mogelijk kennis te geven van elke omstandigheid waarvan de externe accountant bij de uitvoering van de controle kennis heeft gekregen en die:

- in strijd is met de ingevolge deel 3 van de Wft (prudentieel toezicht) opgelegde verplichtingen; of
- het voortbestaan bedreigt⁶.

Volgens art. 4:27, lid 1 en lid 2, van de Wft, heeft de externe accountant de verplichting om de AFM zo spoedig mogelijk elke omstandigheid te melden waarvan de externe accountant bij de uitvoering van de controle kennis heeft gekregen en die:

- in strijd is met de ingevolge deel 4 van de Wft opgelegde verplichtingen;
- leidt tot weigering van het afgeven van een verklaring of tot het maken van voorbehouden⁷.

- 4.1.1.3 Het is van belang dat de externe accountant in die omstandigheden waarin daartoe aanleiding bestaat, daadwerkelijk tot melding aan de toezichthouders overgaat. Hierbij wordt een proactieve rol van de externe accountant verwacht, ook in die situaties waarin de beleggingsonderneming of de (beheerder van een) beleggingsinstelling al contact heeft opgenomen met de toezichthouders. De externe accountant is ervoor verantwoordelijk dat de accountant zelf zo spoedig mogelijk bepaalde omstandigheden zoals beschreven in paragraaf 4.1.1.2, waarvan de accountant kennis heeft gekregen, aan de toezichthouders meldt.

- 4.1.1.4 Bij de aandachtspunten van deel 3 en 4 van de Wft hierboven bij 4.1.1.2 kan gedacht worden aan de bepalingen over:

- eisen aan het minimumvermogen;
- geschiktheid, betrouwbaarheid en integriteit van de beleidsbepalers;

⁵ Deze meldplicht wordt hier voor de volledigheid genoemd. De EU-verordening heeft rechtstreekse werking voor alle oob's en niet alleen voor beleggingsondernemingen en (beheerders van) beleggingsinstellingen. Zie voor nadere informatie NBA Handreiking 1138 *Europese accountancyregelgeving*.

⁶ Hiervan is bijvoorbeeld sprake bij opname van een verplichte paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden in een goedkeurende controleverklaring betreffende de continuïteit (COS 570).

⁷ Hiermee wordt niet bedoeld de opname van een onverplichte of verplichte paragraaf ter benadrukking van aangelegenheden in een goedkeurende controleverklaring of een paragraaf over overige aangelegenheden.

- structurering en inrichting van de bedrijfsvoering;
- de solvabiliteit en de financiële positie;
- zorgvuldige dienstverlening en informatieplicht.

Zie hiervoor de themalijsten in de bijlagen.

- 4.1.1.5 De controles van jaarrekeningen zijn gericht op de getrouwheid daarvan. De controles van staten zijn gericht op opstelling in overeenstemming met de bepalingen van en ingevolge de Wft. Bij de controlewerkzaamheden besteedt de externe accountant niet noodzakelijkerwijs aandacht aan naleving door de beleggingsonderneming of de (beheerder van een) beleggingsinstelling van alle ingevolge de toezichtregelgeving opgelegde verplichtingen. De externe accountant hoeft op grond van de meldingsplicht geen andere werkzaamheden te verrichten dan de reguliere werkzaamheden die op grond van de opdracht tot controle van de jaarrekening of de staten zullen worden uitgevoerd.
- 4.1.1.6 De externe accountant dient zich bij de uitvoering van de werkzaamheden af te vragen of de accountant kennis heeft gekregen van omstandigheden die aan de toezichthouders moeten worden gemeld. De externe accountant zal kennisnemen van de correspondentie met de toezichthouder, de rapportages van en aan de toezichthouder en nagaan of er indicaties van mogelijke overtredingen van regelgeving zijn. Wanneer de (beheerder van de) onderneming of instelling een melding heeft gedaan aan de toezichthouder dan krijgt de externe accountant een afschrift van de gedane melding. Daarnaast laat de externe accountant het bestuur bevestigen dat het de externe accountant volledig op de hoogte heeft gesteld van omstandigheden die aanleiding geven tot melding, en die tevens van invloed kunnen zijn op de jaarrekening of de staten, en de gedane meldingen. Hiervoor wordt verwezen naar Standaard 580, Schriftelijke bevestigingen. Dit laat onverlet dat de externe accountant een zelfstandige meldingsplicht heeft (Zie par. 4.1.1.2).
- 4.1.1.7 De externe accountant maakt, mede in verband met de vereiste zorgvuldigheid, de inhoud van een eventuele voorgenomen melding kenbaar aan het bestuur. Alvorens de melding te doen, stelt de accountant het bestuur in de gelegenheid om de toezichthouder te informeren. Dit laat onverlet de wettelijke eis aan de externe accountant om zo spoedig mogelijk zelf tot melding over te gaan. Dit betekent dat de externe accountant normaliter binnen enkele werkdagen nadat de accountant kennis heeft gekregen van de omstandigheden die aan de toezichthouders moeten worden gemeld, tot melding overgaat. De melding door de externe accountant vindt in alle gevallen (ook) schriftelijk plaats.
- 4.1.1.8 De NBA heeft themalijsten voor beleggingsondernemingen en (beheerders van) abi's en icbe's opgesteld. Deze themalijsten bevatten de relevante van toepassing zijnde toezichtregelgeving waarmee de externe accountant bij de uitvoering van de controlewerkzaamheden voortvloeiend uit Standaard 250 rekening houdt voor eventuele meldingen aan toezichthouders.

4.1.2 *Verstrekken van inlichtingen door externe accountant aan toezichthouders*

De verplichting van de externe accountant om de AFM bepaalde inlichtingen te verstrekken conform art. 4:27 lid 4 Wft betreffen een:

- beleggingsonderneming;
- (beheerder van een) abi;
- (beheerder van een) icbe.

Deze verplichting conform 4:27 lid 4 Wft heeft betrekking op (art. 107 BGfo):

- het accountantsverslag aan de bestuurders en de raad van commissarissen;
- de management letter of directiebrieff; en
- overige correspondentie tussen de externe accountant en de financiële onderneming, die rechtstreeks betrekking heeft op de verklaring bij de jaarrekening of de staten.

4.1.3 *Verstrekken van gegevens of inlichtingen door toezichthouders aan externe accountant*

De toezichthouders kunnen vertrouwelijke gegevens of inlichtingen die zijn verkregen bij de vervulling van de toezichttaak, verstrekken aan de externe accountant die is belast met de wettelijke controle van de jaarrekening van een beleggingsonderneming, een (beheerder van een) abi of een (beheerder van een) icbe, voor zover de vertrouwelijke gegevens of inlichtingen betrekking hebben op die financiële onderneming, en noodzakelijk zijn voor de controle conform art. 1:93 lid 1b Wft.

4.2 **Toetsing en beoordeling organisatie-inrichting en risicobeheersing**

4.2.1 *Interne controlefunctie*

4.2.1.1 De effectiviteit van de organisatie-inrichting en van de procedures en maatregelen dient bij een beleggingsonderneming, een (beheerder van een) abi (onder voorwaarden), een (beheerder van een) icbe en een bewaarder van een abi, onafhankelijk te worden getoetst door een organisatieonderdeel dat een interne-controlefunctie uitoefent.⁸

4.2.1.2 Dit organisatieonderdeel heeft als taak:

- het vaststellen en uitvoeren van een controleplan om de deugdelijkheid en effectiviteit van de systemen, interne-controleprocedures en regels te onderzoeken en te beoordelen;
- het doen van aanbevelingen op basis van de resultaten van deze werkzaamheden;
- het controleren of aan deze aanbevelingen gevolg wordt gegeven;
- het ten minste jaarlijks rapporteren aan de personen die het dagelijks beleid bepalen en aan het orgaan, indien aanwezig, dat is belast met het toezicht op het beleid en de algemene gang van zaken over aangelegenheden met betrekking tot de interne controle en de genomen maatregelen in geval van gesignaleerde tekortkomingen.

4.2.1.3 De bepalingen van en ingevolge de Wft geven, behoudens hierboven beschreven taak, geen nadere voorschriften voor deze toetsing. Als de interne-controlefunctie wordt vervuld door een interne auditor dan gelden als uitgangspunt voor het functioneren van de interne auditfunctie de nationale en internationale standaarden voor de beroepsuitoefening. Tot deze standaarden kunnen onder meer het International Professional Practices Framework (IPPF) behoren van het Instituut van Internal Auditors (IIA).

4.2.2 *Externe accountant*

De externe accountant heeft bij de toetsing en beoordeling van de organisatie-inrichting en risicobeheersing geen bijzondere wettelijke taak.

4.3 **Controle jaarrekening en/of staten**

4.3.1 *Verantwoordelijkheid volgens Standaard 250*

4.3.1.1 Ten aanzien van overige regelgeving zoals genoemd in hoofdstuk 2, zal de externe accountant ten minste de volgende werkzaamheden verrichten:

- inzicht verkrijgen in de regelgeving die van toepassing is op de organisatie;
- navragen bij, indien van toepassing, het management, de compliance-officer, interne audit en de met governance belaste personen of de entiteit de regelgeving naleeft;
 - kennismaken van (indien van toepassing);
 - correspondentie met toezichthouders;
 - compliance-rapportages;
 - incidenten bij klanten;

⁸ Voor een (beheerder van een) abi, zie art. 62 Gedelegeerde Verordening (EU) Nr. 231/2013 (GV AIFMD), en voor de overige zie art. 30 lid 5 BGfo.

- bevindingen van de bewaarder;
- negatieve publiciteit.

In Bijlage 1 en 2 van deze handreiking is een aantal aandachtspunten opgenomen waarmee de externe accountant bij de controle rekening houdt.

4.3.2 *Wel of geen wettelijke controle voor jaarrekening en/of staten*

Er is in het algemeen sprake van een wettelijke controle van de jaarrekening met een paar uitzonderingen:

- kleine beleggingsondernemingen;
- kleine beheerder abi;
- kleine bewaarder.

De controle van de staten worden, indien deze worden gecontroleerd, in alle gevallen aangemerkt als een wettelijke controle. In bijlage 3 is een tabel opgenomen met de relevante vereisten.

Een aantal staten van beheerders van abi's en beheerders van icbe's, wordt eenmaal per jaar gecontroleerd door een externe accountant, conform art. 3:72 lid 7 Wft. Volgens art. 133 lid 1 Bpr voldoet een beheerder die eenmaal per jaar een door een externe accountant gewaarmerkte jaarrekening verstrekt, waarbij de externe accountant een verklaring heeft afgegeven, daarmee aan deze verplichting.

4.3.3 *Bestuursverslag en verklaring omtrent bedrijfsvoering*

4.3.3.1 Het bestuursverslag van een icbe of een abi die valt onder het retailregime (retail-abi) bevat volgens art. 121 lid 1 BGfo Wft een verklaring van de beheerder dat de beheerder voor de icbe of de retail-abi beschikt over een beschrijving van de inrichting van de bedrijfsvoering die voldoet aan art. 3:17, tweede lid, onderdeel c, en 4:14, eerste lid, van de Wft, en dat de bedrijfsvoering van de icbe of de retail-abi effectief en overeenkomstig de beschrijving functioneert (verklaring omtrent bedrijfsvoering).

4.3.3.2 Een oob abi of icbe voldoet door opname van de verklaring omtrent de bedrijfsvoering op grond van art. 121 lid 1 BGfo Wft tevens aan de vereiste van art. 3a onder a van het Besluit inhoud bestuursverslag.

4.3.3.3 In de Nota van Toelichting bij het BGfo van 12 oktober 2006 is vermeld dat het niet de bedoeling is dat de externe accountant de in het jaarverslag opgenomen verklaring omtrent bedrijfsvoering inhoudelijk controleert. De externe accountant zal echter wel de volgens Standaard 720, De verantwoordelijkheden van de accountant met betrekking tot andere informatie, vereiste werkzaamheden ten aanzien van andere informatie dienen uit te voeren.

4.3.3.4 De externe accountant dient de verklaring omtrent de bedrijfsvoering ten minste te lezen en daarbij te overwegen of er een inconsistentie is van materieel belang met de kennis verkregen tijdens de controle, daaronder begrepen het inzicht in de entiteit en de omgeving, inclusief de interne beheersing. Indien sprake is van materiële onjuistheden dient de accountant deze volgens Standaard 720 te signaleren en te rapporteren.

4.3.3.5 Concreet zal de externe accountant vaststellen dat er geen materiële inconsistentie is tussen de verklaring omtrent de bedrijfsvoering en bijvoorbeeld:

- de kennis van de eigen toetsing van *in control*-zijn door de beheerder (SOx of ISAE);
- uitkomsten van onderzoeken van interne audit, notulen, incidenten- en klachtenrapportage, communicatie met toezichthouders, controle vergunningsstatus, etc. waarvan de externe accountant bij de controle kennis van heeft genomen;

- de uitkomsten van de controle van de interne beheersmaatregelen voor de financiële verslaglegging (Zie Par. 4.3.3.7);
- uitkomsten van onderzoek in het kader van art. 144 BGfo (icbe-vereisten), onderzoek van prospectussen en andere *assurance*-werkzaamheden die in samenloop met de jaarrekeningcontrole zijn uitgevoerd.

4.3.3.6 Op grond van art. 107 lid 2 BGfo vermeldt de externe accountant in de directiebrief (management letter) aan een (beheerder van een) icbe⁹ of en zo ja, in hoeverre de accountant de inrichting van de bedrijfsvoering heeft beoordeeld.

4.3.3.7 De externe accountant hoeft geen algeheel oordeel te formuleren over de AO/IB in de controleverklaring. In de jaarlijks uit te brengen directiebrief of het accountantsverslag maakt de externe accountant ten minste melding van de bevindingen van materieel belang betreffende de beheersing van ICT-risico's en andere geconstateerde belangrijke afwijkingen van de desbetreffende bepalingen van en ingevolge de Wft. Gesignaleerde belangrijke tekortkomingen en gebreken over de toereikendheid van de AO/IB worden door de externe accountant gerapporteerd volgens Standaard 265, Meedelen van tekortkomingen in de interne beheersing aan de met *governance* belaste personen en het management. Dit is uiteraard afhankelijk van de gekozen controleaanpak. Indien wordt gekozen voor een overwegend gegevensgerichte controleaanpak, zal de accountant geen of weinig additionele werkzaamheden aan de AO/IB uitvoeren.

4.3.3.8 In de directiebrief of het accountantsverslag wordt een afzonderlijke paragraaf over de toetsing en beoordeling van de AO/IB opgenomen. In deze afzonderlijke paragraaf kan worden ingegaan op de eventuele uitkomsten van de werkzaamheden die additioneel, dus los van de jaarrekeningcontrole, zijn uitgevoerd. Indien geen additionele werkzaamheden zijn verricht of geen bevindingen zijn geconstateerd, dan wordt dit vermeld.

4.4 Nieuwe regelgeving prudentiële eisen

Per 26 juni 2021 zullen de eisen van de Investment Firms Directive (IFD) en de Investment Firms Regulation (IFR) van kracht zijn. Deze vervangen voor de meeste beleggingsondernemingen de prudentiële eisen uit de CRR en het Bpr. De IFD en IFR hebben als doel om de prudentiële eisen risico-sensitiever en proportioneel te maken voor beleggingsondernemingen. De solvabiliteitseisen zijn gebaseerd op indicatoren die passen bij de specifieke risico's van beleggingsondernemingen, zoals het vermogen onder beheer en advies. Er wordt een liquiditeitseis geïntroduceerd die gerelateerd is aan de vaste kosten van een beleggingsonderneming. Voor kleine beleggingsondernemingen die aan bepaalde criteria voldoen, bevat de nieuwe regelgeving simpelere solvabiliteitseisen en meer uitzonderingsmogelijkheden. De grootste en systeemrelevante beleggingsondernemingen blijven onderhevig aan hetzelfde raamwerk als banken onder de CRR/CRD. Dit gaat om beleggingsondernemingen met ten minste 15 miljard activa op groepsniveau (exclusief buiten EU dochters). Daarnaast kan de toezichthouder besluiten om de CRR/CRD van toepassing te verklaren op beleggingsondernemingen met ten minste 5 miljard activa, indien zij als systeemrelevant worden beoordeeld. Instellingen met een balanstotaal groter dan € 30 miljard zullen een bankvergunning moeten aanvragen en onder het SSM-toezicht gaan vallen. Voor de solvabiliteitseisen is er voorzien in een overgangsregime van vijf jaar.

4.5 Overige rapportages

Naast de controlewerkzaamheden in het kader van de jaarrekening of de staten, worden door externe accountants bij beleggingsondernemingen en -instellingen opdrachten uitgevoerd, veelal bij of krachtens de Wft.

⁹ Dat hoeft dus niet bij een abi.

We verwijzen daarvoor naar de voorbeeldrapportages in de Handleiding Regelgeving Accountants (HRA), deel 3. Deze opdrachten betreffen het afgeven van een controleverklaring of een *assurance*-rapport bij:

- het prospectus van abi's en icbe's;
- de icbe-bepalingen volgens art. 144 BGfo Wft;
- de gesimuleerde rendementscijfers volgens art. 2:5g NRGfo;
- de vermogensvereisten voor de beleggingsonderneming en de beheerder van een beleggingsinstelling of een icbe;
- de intrinsieke waarde of NAV;
- het voldoen aan GIPS;
- een fusie tussen icbe's volgens art. 4:62f Wft.

Omdat deze handreiking de controle van de jaarrekening of de staten betreft, zijn deze onderwerpen in deze handreiking niet verder uitgewerkt.

5 Opdrachtbevestiging externe accountant

- 5.1 De wettelijke verplichting voor de externe accountant tot meldingen en inlichtingen aan de toezichthouder vloeit, voor zover van toepassing, voort uit de opdracht tot controle van de jaarrekening of de staten. De externe accountant vermeldt dat de werkzaamheden niet zijn gericht op een systematische vaststelling dat aan alle regelgeving wordt voldaan.
- 5.2 De opdracht aan de externe accountant moet, voor zover van toepassing, voorzien in controle van de staten. Dit is een separate opdracht die niet rechtstreeks uit de controle van de jaarrekening voortvloeit.
- 5.3 Bijlage 4 bevat voorbeelden van teksten voor deze specifieke opdrachtbevestigingen.

Bijlage 1 Themalijst beleggingsonderneming

1.1 Inleiding

In art. 1:1 Wft wordt een beleggingsonderneming gedefinieerd als degene die een beleggingsdienst verleent of een beleggingsactiviteit verricht. Volgens art. 2:96 Wft is hiervoor een vergunning vereist.

1.2 Doel

Deze themalijst is een hulpmiddel bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening of, incidenteel, op verzoek van DNB, de staten, van een beleggingsonderneming¹⁰. De themalijst bevat de relevante regelgeving waarmee de externe accountant bij de controle van de jaarrekening of de staten voor DNB rekening houdt voor eventuele meldingen aan toezichhouders. De externe accountant heeft een signalerende rol indien de accountant bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening of de staten afwijkingen van de regelgeving constateert. Deze lijst is 'thematisch' opgezet en gaat niet in op uitzonderingen. De externe accountant zal deze lijst waar nodig aanpassen aan de specifieke omstandigheden.

Aandachtspunt	Regelgeving	Zie par.
Vergunning Vergunning verlenen van beleggingsdiensten of verrichten van beleggingsactiviteiten.	art. 2:96 Wft	1.3.1
Prudentieel toezicht (DNB)		
Structurering en inrichting Soliditeit beleggingsonderneming	art. 3:17 lid 2c jo. lid 3, 3:18 lid 1 Wft art. 23, 23a, 23b, 23d t/m 23f, 23h, 23i, 24, 24a, 24b, 25, 26a Bpr	1.3.2
Minimumvermogen Eisen minimumomvang en samenstelling eigen vermogen	art. 3:53 Wft art. 48, 50 Bpr art. 28 CRR	1.3.2
Solvabiliteit en financiële positie Eisen minimumomvang toetsingsvermogen	art. 3:57 Wft art. 59 Bpr art. 28, 92, 95, 96, 97 CRR	1.3.2
Kapitaalbuffer	art. 1:1, 3:62a, 3:62b Wft art. 105, 105a, 105b, 105d, 105f, 105g, 105h, 105i, 106 Bpr DNB Beleidsregel ICAAP	1.3.2
Liquiditeit	art. 3:63 Wft art. 106b Bpr	1.3.2
Deelnemingen Verklaring van geen bezwaar DNB of de minister van Financiën nodig	art. 3:95 Wft art. 138 Bpr	1.3.2
Gedragstoezicht (AFM)		
Geschiktheid, betrouwbaarheid en integriteit Samenstelling directie en integere bedrijfsvoering, incidentenregeling	art. 4:9 t/m 4:11, 4:83, 4:84 Wft art. 23 t/m 27 BGfo	1.3.3
Structurering en inrichting bedrijfsvoering Eisen aan opzet en werking bedrijfsvoering en verantwoording daarover	art. 4:14, 4:15a Wft art. 23 t/m 27, 29b, 30 t/m 31c, 31e, 31f, 31g, 32 t/m 32c, 35 t/m 35h BGfo	1.3.3
Structurering en inrichting bedrijfsvoering Zeggenschapsstructuur: eisen aan transparantie t.b.v. toezicht	art. 4:13 Wft	1.3.3

¹⁰ Zie de disclaimer op p.2: deze geldt ook voor de volledigheid en juistheid van de genoemde regelgeving.

Aandachtspunt	Regelgeving	Zie par.
Structurering en inrichting bedrijfsvoering Eisen aan uitbesteding	art. 4:16 Wft art. 37BGfo	1.3.3
Structurering en inrichting bedrijfsvoering Interne-controlefunctie	art. 30 BGfo	1.3.3
Structurering en inrichting bedrijfsvoering Voorkomen witwassen en financieren van terrorisme, ge- degen cliënt- en relatieonderzoek	Wwft	1.3.3
Zorgvuldige dienstverlening en informatieplicht¹¹ Eisen aan dienstverlening aan cliënten en verschaffen van informatie aan markt	art. 4:19, 4:20, 4:22, art. 4:86, 4:87, 4:87a, 4.88, 4:89, 4:90 t/m 4:90e, 4:91a t/m p Wft hfst. 8 en hfst. 14 BGfo, art. 7:1 t/m 7:20 NRgfo	1.3.3

1.3 Toelichting

1.3.1 Algemeen

Beleggingsondernemingen moeten op grond van art. 2:96 Wft een vergunning hebben om hun beleggingsactiviteiten te verrichten. Deze vergunning wordt verleend door de AFM indien aan de vereisten is voldaan. Er zijn uitzonderingen op de vergunningplicht, onder andere voor beleggingsondernemingen die een vergunning als bank hebben, zoals verleend door DNB (art. 2.97 Wft).

1.3.2 Prudentieel toezicht

Structurering en inrichting

De bedrijfsvoering zou zodanig ingericht moeten zijn dat de soliditeit wordt gewaarborgd. Hierbij dient o.a. gedacht te worden aan:

- het beheersen van financiële risico's;
- het beheersen van andere risico's die de soliditeit kunnen aantasten;
- het zorgen voor de instandhouding van de vereiste financiële waarborgen.

Eigen vermogen en solvabiliteit

De regels met betrekking tot de solvabiliteit van beleggingsondernemingen vinden hun grondslag in de Wft, en zijn uitgewerkt in de CRR en het Bpr. Deze regels hebben betrekking op het minimumbedrag aan eigen vermogen dat beleggingsondernemingen bij aanvang van hun werkzaamheden, dus bij de vergunningaanvraag, en daarna doorlopend moeten aanhouden. Dit betreft een minimumbedrag aan eigen vermogen, dat afhangt van de aard van de activiteiten van de beleggingsonderneming op basis van de vergunning. Daarnaast dienen beleggingsondernemingen een bepaald toetsingsvermogen aan te houden. CET-1 kapitaal moet voldoen aan de voorwaarden van art. 28 CRR wil het kwalificeren als toetsingsvermogen. Ook gelden er regels ter beperking van de solvabiliteitsrisico's. De beleggingsonderneming dient maximaal eenmaal per kwartaal met staten aan de toezichthouder over het eigen vermogen en solvabiliteit te rapporteren.

Kapitaalbuffers en liquiditeit

Vereisten inzake kapitaalbuffers zijn van toepassing op beleggingsondernemingen die een beleggingsdienst verlenen als bedoeld in onderdeel e van de definitie van verlenen van een beleggingsdienst in art. 1:1 Wft of het verrichten van een beleggingsactiviteit als bedoeld in onderdeel a van de definitie van verrichten van een beleggingsactiviteit in art. 1:1 Wft. De dan geldende specifieke vereisten zijn opgenomen in art. 105 van de Bpr en uitgewerkt in de CRR.

Vereisten voor de liquiditeit zijn opgenomen in de CRR en art. 106 van de Bpr. Voor de weging van kapitaal moet worden voldaan aan art. 28 CRR. Het beleid gericht op het beheersen van relevante risico's, als bedoeld in het eerste lid van artikel 23 van het Bpr wordt door de onderneming schriftelijk vastgelegd in een ICAAP-document. Een ICAAP dient te voldoen aan de in de Beleidsregel ICAAP beleggingsondernemingen en beleggingsinstellingen Wft 2015 van DNB en aan de in art. 79 tot en met 87 CRR gestelde normen en technische criteria. In de beleidsregel heeft DNB eisen gesteld aan de ICAAP.

¹¹ Voor vermogensscheiding: zie NBA-handreiking 1145.

Het ICAAP is proportioneel tot de aard, de omvang en de complexiteit van de activiteiten. De onderneming is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van het ICAAP, dat integraal onderdeel moet zijn van de besluitvorming van het management. Het beleid moet regelmatig beoordeeld te worden. Het ICAAP dient voorts risico gebaseerd, alomvattend en toekomstgericht te zijn. Het ICAAP moet zijn gebaseerd op een adequate meting en beoordeling van processen en moet leiden tot een redelijke uitkomst. De externe accountant kan het ICAAP betrekken bij de toetsing van de interne beheersing. Het ICAAP is geen specifiek object van onderzoek waarover aan de toezichthouder wordt gerapporteerd.

Deelnemingen

Een verklaring van geen bezwaar van De Nederlandsche Bank is nodig om een deelneming in een beleggingsonderneming te verwerven of zodanig te vergroten dat een grens van 20%, 33%, 50% of 100% wordt bereikt of overschreden.¹²

1.3.3 Gedragstoezicht

Geschiktheid, betrouwbaarheid en integriteit

Ten minste twee natuurlijke personen bepalen het dagelijkse beleid van een beleggingsonderneming (art. 4:83 Wft). Deze personen dienen geschikt te zijn, in verband met de uitoefening van het bedrijf van de beleggingsonderneming (art. 4:9 Wft).

Een beleggingsonderneming voert een adequaat beleid, dat een integere uitoefening van zijn bedrijf waarborgt. Hieronder wordt onder andere verstaan dat belangenverstreming wordt tegengegaan en dat wordt tegengegaan dat de beleggingsonderneming of de werknemers strafbare feiten of andere wetsovertredingen begaan die het vertrouwen kunnen schaden (art. 4:11 Wft).

De beleggingsonderneming dient aan de hand van een analyse van de relevante integriteitsrisico's het beleid zelf in te vullen, maar is gebonden aan de kaders van art. 23 t/m 27 BGfo. Deze kaders hebben onder meer betrekking op:

- de behandeling en administratieve vastlegging van incidenten aangaande belangenverstreming, strafbare feiten, wetsovertredingen en geschaad vertrouwen, zoals handel met voorwetenschap, fraude, witwassen (de beleggingsonderneming moet de AFM onverwijld informeren over incidenten);
- het beoordelen van de betrouwbaarheid van personeelsleden die een integriteitgevoelige functie bekleden (zelftoetsing);
- de acceptatie van cliënten (*customer due diligence*).

Verder dient de beleggingsonderneming op verzoek van de AFM de administratie te onderzoeken op de aanwezigheid van personen die in verband met terroristische activiteiten de integriteit van de financiële sector kunnen schaden (o.a. *watchlist*).

Wanneer een beleggingsonderneming werkzaamheden uitbesteedt aan een derde, draagt de beleggingsonderneming er zorg voor dat de derde met betrekking tot die werkzaamheden de op de uitbesteedende beleggingsonderneming van toepassing zijnde regels naleeft.

Structurering en inrichting

De bedrijfsvoering van de beleggingsonderneming moet aan een aantal eisen voldoen (art. 4:14 Wft en art. 30 BGfo). De beheerste bedrijfsvoering omvat, naast de hierboven opgenomen beheersing van integriteitsrisico's, in ieder geval:

- duidelijke besluitvormingsprocedures;
- duidelijke, evenwichtige en adequate organisatiestructuur;
- duidelijke, evenwichtige en adequate verdeling van taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden;
-
- adequate vastlegging van rechten en verplichtingen;
- adequaat systeem van het beoordelen en valideren van intern ontwikkelde modellen;
- adequaat systeem van informatievoorziening en communicatie, en eenduidige rapportagelijnen;
- adequate interne controleprocedures om te waarborgen dat beslissingen en procedures op alle niveaus in acht worden genomen;

¹² DNB heeft de vvgb-aanvraag herzien. Aanvraag geschiedt op basis van de Europese herziene Joint Guidelines van EBA, EIOPA en ESMA. De financiële overzichten goedgekeurd door de externe accountant zijn deel van de vvgb-aanvraag.

- vastlegging van incidenten;
- adequaat systeem van cliëntacceptatie en de vastlegging daarvan.

Bij de controle van de AO/IB kan de externe accountant o.a. de volgende werkzaamheden overwegen:

- kennismaken van verantwoordingen, interne documenten en notulen;
- gesprekken voeren met relevante afdelingen en functionarissen;
- kennismaken van rapportages van toezichthouders;
- aandacht voor financiële en ICT-risico's (o.a. functiescheiding, integriteit, voortdurende beschikbaarheid en beveiliging, modelvalidatie);
- beoordelen van het systeem van risicobeheer;
- adequate interne controleprocedures om te waarborgen dat beslissingen en procedures op alle niveaus in acht worden genomen.

Beleggingsondernemingen moeten ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, ten minste voldoen aan de vereisten van de Wwft en ook overigens een gedegen cliënt- en relatieonderzoek uitvoeren om de risico's van een cliënt of relatie in beeld te brengen. De AFM is toezichthouder voor dit onderwerp voor beleggingsondernemingen¹³.

Zorgvuldige dienstverlening en informatieplicht

Hieronder vallen eisen betreffende:

- de informatieplicht aan cliënten;
- adequate maatregelen ter bescherming van de rechten van cliënten;
- een adequaat beleid ter voorkoming van belangenconflicten;
- beleid en procedures, alsmede de evaluatie daarvan, die *best execution*, directe orderuitvoering en het best mogelijke resultaat voor cliënten mogelijk maken, alsmede eisen aan de documentatie en vastlegging van relevante gegevens;
- het exploiteren van een multilaterale handelsfaciliteit.

De door de onderneming preventief te toetsen gedragselementen die hun weerslag krijgen in de bedrijfsvoering, zijn:

- het waarborgen van de informatieverstrekking aan cliënten: cliënten dienen te worden beschermd tegen onjuiste of onvolledige informatieverstrekking. Informatie dient correct, duidelijk en niet misleidend te zijn. Dit houdt tevens in dat het commerciële oogmerk van de verstrekte informatie herkenbaar is;
- het vastleggen van de relatie met cliënten: met iedere cliënt dient een schriftelijke cliëntovereenkomst gesloten te worden. Afhankelijk van het type dienstverlening worden cliëntenprofielen opgesteld. Voorts wordt voor iedere (niet-professionele) cliënt een dossier aangelegd, met daarin ten minste een overeenkomst waarin alle te verlenen diensten zijn vastgelegd;
- zorgvuldige behandeling van cliënten: dit heeft onder meer als doel om cliënten te beschermen tegen agressieve verkoopmethoden, zoals *cold calling* en *churning*;
- het tegengaan van belangenconflicten tussen de financiële onderneming en de cliënten, en tussen de cliënten onderling (*Chinese walls*);
- het waarborgen van de rechten van cliënten;
- bij het exploiteren van een multilaterale handelsfaciliteit dienen adequate procedures en regels van kracht te zijn, die billijke en ordelijke handel mogelijk maken. Voorts wordt informatie openbaar gemaakt, teneinde markttransparantie te waarborgen.

¹³ De accountant besteedt in het kader van de controle aandacht aan de Wwft-verplichtingen van de cliënt. Dit kan op grond van de Wft ook aanleiding geven tot een melding (Zie hoofdstuk 4).

Bijlage 2 Themalijs (beheerder) abi en (beheerder) icbe

2.1 Inleiding

Een abi is in de Wft gedefinieerd als een beleggingsinstelling. Een beleggingsinstelling is in de Wft gedefinieerd als een instelling als bedoeld in art. 4 lid 1 sub a AIFMD. Een icbe is in de Wft gedefinieerd als (i) een instelling als bedoeld in art. 1 lid 2 ICBE-richtlijn, (ii) feeder-icbe of (iii) master-icbe. Abi's en icbe's kunnen de vorm hebben van een maatschappij met rechtspersoonlijkheid of een fonds zonder rechtspersoonlijkheid.

Een beheerder, zijnde een rechtspersoon die het beheer voert over één of meerdere icbe's of abi's, een zelf-beherende abi en een zelf-beherende icbe, dienen over een vergunning te beschikken. Beheerders kunnen beschikking over een vergunning om (i) icbe's te beheren (icbe-vergunning), (ii) abi's te beheren (AIFMD-vergunning), of (iii) beide.

Vergunning of registratie abi

Afhankelijk van de omvang van de beheerde activa en het type belegger waaraan wordt aangeboden, moet een (beheerder van een) abi een vergunning aanvragen. Er kan worden volstaan met een registratie (*light regime*) wanneer aan alle volgende voorwaarden wordt voldaan:

- Het totaal aan beheerde activa is kleiner of gelijk aan:
 - € 500 miljoen en het fonds is of de fondsen zijn de eerste 5 jaar *closed-end* en maken geen gebruik van *leverage* (hefboomfinanciering); of,
 - € 100 miljoen.
- Wanneer (ook) aan niet-professionele beleggers wordt aangeboden:
 - er wordt aangeboden aan minder dan 150 personen; en,
 - de tegenwaarde per deelnemer of de nominale waarde per recht zijn tenminste € 100.000.

In alle andere gevallen is een vergunning nodig. Wanneer (ook) aan niet-professionele beleggers wordt aangeboden, gelden extra vergunningseisen, het zogenoemde top-up retailregime. Voor een icbe geldt altijd het retailregime. Wanneer daarenboven ook beleggingsdiensten worden aangeboden als bedoeld in art. 2:67a lid 2 Wft, dan zijn nog meer aanvullende regels van toepassing. Deze hebben betrekking op het minimum eigen vermogen, de solvabiliteit en de wijze waarop de beleggingsdiensten worden uitgevoerd (MiFID top-up regime).

Juridische eigendom

Wanneer een abi of icbe is gestructureerd als een fonds zonder rechtspersoonlijkheid, dient de juridische eigendom van de activa te worden gehouden door een entiteit met als enig statutair doel het houden van de juridische eigendom van de activa van het fonds, al dan niet tezamen met het administreren van de activa (art. 4:37j resp. 4:44 Wft). De (beheerder van de) abi of icbe gaat daartoe met de juridische eigenaar een schriftelijke overeenkomst over beheer en bewaring aan.

2.2 Aandachtspunten¹⁴

Deze themalijs is een hulpmiddel bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening van een (beheerder van een) beleggingsinstelling of een (beheerder van een) icbe. De themalijs bevat de relevante regelgeving waarmee de externe accountant bij de controle van de jaarrekening rekening mee houdt ten behoeve van eventuele meldingen aan toezichthouders. De meldingsplicht en overige specifieke vereisten van de financiële toezichtwetgeving, zijn niet van toepassing op instellingen die vallen onder het registratieregime. De externe accountant heeft een signalerende rol indien de accountant bij de uitvoering van de controle van de jaarrekening afwijkingen van de regelgeving constateert. Deze lijst is 'thematisch' opgezet en gaat niet in op uitzonderingen. De externe accountant zal deze lijst waar nodig aanpassen aan de specifieke omstandigheden.

¹⁴ Zie de disclaimer op p.2: deze geldt ook voor de volledigheid en juistheid van de genoemde regelgeving.

Specifieke verplichtingen volgens de toezichtwet- en regelgeving voor de interne auditor en de externe accountant van beleggings- ondernemingen, (beheerders van) alternatieve beleggingsinstellingen en (beheerders van) instellingen voor collectieve belegging in effecten

Aandachtspunt	Regelgeving abi	Regelgeving icbe	Zie par.
Algemeen Vergunningsvereiste aanbieden deelnemingsrechten in beleggingsinstellingen.	art. 2:65 Wft	art. 2:69b Wft	2.3.1
Prudentieel toezicht (DNB)			
Structurering en inrichting Soliditeit (beheerder van) beleggingsinstelling.	art. 3:17, 3:18, 3:18b Wft art. 26.1 Bpr	art. 3:17, 3:18, 3:18b Wft art. 23, 23j, 24, 24b, 26 Bpr	2.3.2
Minimum eigen vermogen Eisen aan minimumomvang en samenstelling eigen vermogen van beheerder.	art. 3:53 Wft art. 48, 50, 63b Bpr art. 28, 97 CRR	art. 3:53 Wft art. 48, 50 Bpr art. 28, 97 CRR	2.3.2
Solvabiliteit en financiële positie Eisen aan minimumomvang toetsingsvermogen.	art. 3:57 Wft art. 59, 63, 63b Bpr	art. 3:57 Wft art. 59, 63, 73 Bpr	2.3.2
Kapitaalbuffer (alleen top up MiFID regime)	DNB Beleidsregel ICAAP beleggingsondernemingen en beleggingsinstellingen Wft 2015	DNB Beleidsregel ICAAP beleggingsondernemingen en beleggingsinstellingen Wft 2015	
Liquiditeit (op niveau icbe)		art. 3:63 Wft art. 106, 109 en 112 Bpr	2.3.2
Gedragstoezicht (AFM)			
Geschiktheid, betrouwbaarheid en integriteit Eisen aan beleidsbepalers en integere bedrijfsvoering, incidentenregeling.	art. 4:9 t/m 4:10, 4:11 lid 4, 4:37c lid 2, 4:37p Wft, art. 17, 19, 20, 21, 22, 115q BGfo.	art. 4:9 t/m 4:11, 4:39, 4:40 Wft art. 12 t/m 22 BGfo	2.3.3
Structurering en inrichting bedrijfsvoering Eisen aan opzet en werking bedrijfsvoering en verantwoording daarover, incidentenregeling. Overeenkomst met bewaarder (indien vereist).	art. 4:14, 4:37c, 4:37e, 4:37j, 4:37k, 4:37p, 4:62l, 4:62m, 4:62n Wft art. 29a, 33a, 37, 115s BGfo,	art. 4:14, 4:42, 4:52a, 4:62l, 4:62m, 4:62n Wft art. 30, 31, 31c, 31d, 31h, 34, 37, 38, 38a BGfo	2.3.3
Structurering en inrichting bedrijfsvoering Zeggenschapsstructuur: Eisen aan transparantie t.b.v. toezicht.	art. 4:13 Wft	art. 4:13 Wft	2.3.3
Structurering en inrichting bedrijfsvoering Eisen aan uitbesteding	art. 4:16 Wft art 37, 38 BGfo	art. 4:16 Wft art 37, 38 BGfo	2.3.3
Structurering en inrichting bedrijfsvoering Voorkomen witwassen en financieren van terrorisme, gedegen cliënt- en relatieonderzoek	Wwft	Wwft	2.3.3
Informatieverstrekking en zorgvuldige dienstverlening Eisen aan informatieverstrekking en zorgvuldige dienstverlening.	art. 4:18c t/m 4:18e, 4:22, 4:37c, 4:37l, 4:37m, 4:37p, 4:37t, 4:37u Wft art. 55 en par. 10.3.1.1 BGfo	art. 4:22, 4:46 t/m 4:52a Wft art. 50, 55, 66a, 83, 88, 89, 119, 120, 121 BGfo	2.3.3
Idem, alleen retail regime	art. 4:37p Wft par. 10.3.1.1 BGfo	art. 4:37p Wft par. 10.3.2.1 BGfo	
Deelnemingen Verklaring van geen bezwaar DNB of minister van Financiën		art. 3:95 Wft art. 138 Bpr	2.3.2

Aandachtspunt	Regelgeving abi	Regelgeving icbe	Zie par.
Onafhankelijke interne controlefunctie (beheerder icbe)		art. 30 BGfo	

2.3 Toelichting

2.3.1 Algemeen

Het is verboden om in Nederland een recht van deelneming in een abi aan te bieden zonder dat de beheerder van de abi een door de AFM verleende vergunning voor het beheren van abi's heeft (art. 2:65 Wft). Voor icbe's is dit geregeld in art. 2:69b Wft.

De bepalingen ingevolge de Wft voor een abi of een icbe die een beleggingsfonds of een beleggingsmaatschappij met aparte beheerder is, zijn gericht tot de beheerder. De beheerder is derhalve als vergunning houdende instelling gehouden om te bewaken dat de verplichtingen die voor de abi of de icbe gelden worden nageleefd.

Afhankelijk van het type abi of icbe, rust de vergunningsplicht en de plicht om te voldoen aan de vereisten van de Wft die voor abi's en icbe's gelden, op de beheerder of op de abi of de icbe zelf. Hieronder volgt een overzicht.

Ingevolge art. 4:62m lid 1 Wft treft een beheerder van een abi of een icbe maatregelen, opdat de activa van een door hem beheerde abi of icbe ten behoeve van de deelnemers, worden bewaard door een onafhankelijke bewaarder.

Ingevolge art. 4:62n Wft stelt een beheerder van een abi of een beheerder van een icbe als bewaarder aan:

- een rechtspersoon met een vergunning op grond van art. 2:3g;
- een bank met zetel in een lidstaat en met een vergunning als bedoeld in art. 8 van de richtlijn kapitaalvereisten;
- een beleggingsonderneming met zetel in een lidstaat en met een vergunning als bedoeld in art. 5 van de richtlijn markten voor financiële instrumenten en die voldoet aan art. 2:3g, tweede lid, onderdeel b; of
- een bij ministeriële regeling van art. 2:3g, eerste lid, vrijgestelde bewaarder.

2.3.2 Prudentieel toezicht

Structurering en inrichting

De bedrijfsvoering zou zodanig ingericht moeten zijn dat de soliditeit wordt gewaarborgd. Hierbij dient o.a. gedacht te worden aan:

- het beheersen van financiële risico's;
- het beheersen van andere risico's die de soliditeit kunnen aantasten;
- het zorgen voor de instandhouding van de vereiste financiële waarborgen.

Een *open-end* beleggingsinstelling zou met het oog op de bewaking van de liquiditeitsrisico's onder meer over de volgende procedures dienen te beschikken:

- autorisatieprocedures;
- limietstellingen;
- limietbewaking;
- procedures ingeval van noodsituaties liquiditeiten;
- stresstest;
- jaarlijkse toets om na te gaan of liquiditeitsprofiel, risicoprofiel en prospectus in lijn zijn met elkaar.

Minimum eigen vermogen

Voor een beheerder van een abi of icbe geldt een minimumbedrag aan eigen vermogen van € 125.000, voor een beleggingsmaatschappij (abi of icbe) zonder aparte beheerder € 300.000 (art. 3:53 Wft, art. 48 Bpr). Daarnaast gelden vereisten voor de samenstelling van het eigen vermogen (art. 50 en 51 Bpr) en dient de beheerder te beschikken over procedures en maatregelen die waarborgen dat de omvang en

de samenstelling van en mutaties in de aan te houden financiële waarborgen getrouw en volledig kunnen worden vastgesteld (art. 26 Bpr).

De minimumomvang van het toetsingsvermogen van een beheerder van een abi als bedoeld in art. 3:57, eerste lid Wft, en van een beheerder van een icbe als bedoeld in art. 3:57, eerste lid Wft, bedraagt € 125.000 vermeerderd met twee honderdste procent van het bedrag waarmee de waarde van het beheerde vermogen het bedrag van € 250 miljoen te boven gaat. CET-1 kapitaal moet voldoen aan de voorwaarden van art. 28 CRR wil het kwalificeren als toetsingsvermogen. Ook gelden er regels ter beperking van de solvabiliteitsrisico's.. De minimumomvang van het toetsingsvermogen bedraagt niet meer dan € 10 miljoen. Tot het beheerde vermogen wordt gerekend het vermogen van de abi's of van de icbe's waarover de beheerder het beheer voert, met inbegrip van de delen van het vermogen waarvan de beheerder het beheer heeft uitbesteed, uitgezonderd de delen van het vermogen waarvan het beheer door derden aan hem is uitbesteed. De minimumomvang van het toetsingsvermogen van een beheerder van een abi of een icbe, bedraagt ten minste 25 procent van de vaste kosten in het afgelopen boekjaar (art. 63 Bpr Wft). In aanvulling op het op grond van de art. 48, eerste lid, onderdelen c en e Bpr, vereiste minimumbedrag aan eigen vermogen en het op grond van art. 63 Bpr vereiste toetsingsvermogen, beschikt een (beheerder van een) abi over een bijkomend toetsingsvermogen of een beroepsaansprakelijkheidsverzekering, ter dekking van mogelijke beroepsaansprakelijkheidsrisico's in overeenstemming met art. 9, zevende en negende lid, van de richtlijn beheerders van alternatieve beleggingsinstellingen (art. 63b Bpr). De minimumomvang van het toetsingsvermogen moet worden belegd in liquide middelen of in activa die op korte termijn direct in contant geld kunnen worden omgezet en mogen geen speculatieve posities bevatten (art. 9 lid 8 van deze richtlijn). Ook hier geldt dat alleen het CET-1 kapitaal als bedoeld in art. 28 CRR kwalificeert als toetsingsvermogen.

Voor bewaarders geldt een minimumbedrag aan eigen vermogen van € 730.000. Daarnaast bestaan ook vereisten aan de samenstelling van het eigen vermogen (art. 51 Bpr), en dient een bewaarder te beschikken over procedures en maatregelen die waarborgen dat de omvang en samenstelling van en mutaties in de aan te houden financiële waarborgen getrouw en volledig kunnen worden vastgesteld (art. 26 Bpr).

De kapitaalsvereisten kunnen als volgt worden samengevat:

Financiële onderneming	Eigen vermogen	Toetsingsvermogen	Regelgeving
Beheerder abi of icbe	€ 125.000	Hoogste van: <ul style="list-style-type: none"> • € 125.000 + 0,02% van het meerdere van het beheerde vermogen boven € 250 mln., tot een maximum van € 10 mln (art. 63 Bpr). • Vaste kosten (art. 63, 3^e lid Bpr). • (alleen voor MiFID top-up) ICAAP (Alleen bij abi) Beroepsaansprakelijkheidsverzekering die voldoet aan AIFMD-vereisten (additioneel eigen vermogen in de vorm van dekking beroepsaansprakelijkheid). 	art. 26, 1 ^e lid, a t/m e, 28 CRR
Beleggingsmaatschappij (abi of icbe) zonder aparte beheerder	€ 300.000	-	art. 26, 1e lid, a t/m e, 28 CRR
Bewaarder van abi of icbe	€ 730.000	Voor een bewaarder van een abi kunnen aanvullende eisen gelden, art. 21, 3 ^e lid AIFM-richtlijn.	art. 26, 1 ^e lid, a t/m e, 28 CRR

Alleen voor MiFID top up: Het beleid gericht op het beheersen van relevante risico's, als bedoeld in het eerste lid van artikel 23 van het Bpr wordt door de onderneming schriftelijk vastgelegd in een ICAAP-document. Een ICAAP dient te voldoen aan de in de Beleidsregel ICAAP beleggingsondernemingen en beleggingsinstellingen Wft 2015 van DNB en aan de in art. 79 tot en met 87 CRR gestelde normen en technische criteria. In de beleidsregel heeft DNB eisen gesteld aan de ICAAP. Het ICAAP is proportioneel tot de aard, de omvang en de complexiteit van de activiteiten.

De onderneming is verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van het ICAAP, dat integraal onderdeel moet zijn van de besluitvorming van het management. Het beleid moet regelmatig beoordeeld te worden. Het ICAAP dient voorts risico gebaseerd, alomvattend en toekomstgericht te zijn. Het ICAAP moet zijn gebaseerd op een adequate meting en beoordeling van processen en moet leiden tot een redelijke uitkomst. De externe accountant kan het ICAAP betrekken bij de toetsing van de interne beheersing. Het ICAAP is geen specifiek object van onderzoek waarover aan de toezichthouder wordt gerapporteerd.

Liquiditeitsvereiste

Een icbe waarvan de rechten van deelneming op verzoek van de deelnemers ten laste van de activa direct of indirect worden ingekocht of terugbetaald, heeft een liquiditeitsvereiste van tien procent van het beheerde vermogen (art. 109 Bpr).

Deelnemingen

Een verklaring van geen bezwaar van De Nederlandsche Bank is nodig om een deelneming in een beheerder van een icbe te verwerven of zodanig te vergroten dat een grens van 10%, 20%, 33%, 50% of 100% wordt bereikt of overschreden.¹⁵

2.3.3 Gedragstoezicht

Geschiktheid, betrouwbaarheid en integriteit

Ten minste twee natuurlijke personen bepalen het dagelijkse beleid van een beheerder, een beleggingsmaatschappij (abi of icbe) en een bewaarder (art. 4:37c (beleggingsinstelling) en 4:39 (icbe) Wft). Deze personen dienen deskundig te zijn in verband met de uitoefening van het bedrijf (art. 4:9 Wft).

Een (beheerder van een) abi, een (beheerder van een) icbe en een bewaarder voeren een adequaat beleid, dat een integere uitoefening van het bedrijf waarborgt. Hieronder wordt onder andere verstaan dat belangenverstreming wordt tegengegaan en dat wordt tegengegaan dat de beheerder, de beleggingsinstelling of de werknemers strafbare feiten of andere wetsovertredingen begaan die het vertrouwen kunnen schaden (art. 4:11 Wft).

Een (beheerder van een) abi, een (beheerder van een) icbe en een bewaarder dienen aan de hand van een analyse van de integriteitrisico's het beleid zelf in te vullen, maar zijn gebonden aan de kaders van de BGfo. Voor abi's betreft dit art. 21-22 BGfo, die betrekking hebben op de acceptatie van deelnemers (*customer due diligence*). Voor icbe's betreft dit art. 17 t/m 20 BGfo, die onder meer betrekking hebben op:

- de behandeling en administratieve vastlegging van incidenten. De beheerder en de beleggingsinstelling moeten de AFM onverwijld informeren over incidenten;
- beoordeling van de betrouwbaarheid van personeelsleden in een integriteitgevoelige functie (zelftoetsing).

Verder dienen een (beheerder van een) abi op verzoek van de AFM de administratie te onderzoeken op de aanwezigheid van personen die in verband met terroristische activiteiten de integriteit van de financiële sector kunnen schaden (o.a. *watchlist*).

Structurering en inrichting

Een (beheerder van een) abi, een (beheerder van een) icbe en een bewaarder richten de bedrijfsvoering zodanig in dat deze een beheerste en integere uitoefening van zijn bedrijf waarborgt (art. 4:14 Wft). Een (beheerder van een) abi en een (beheerder van een) icbe dienen de bedrijfsvoering te beschrijven, en daarnaast bepalen art. 115y lid 5 BGfo (beleggingsinstelling voor niet-professionele beleggers) en art. 121 (icbe) BGfo dat het bestuursverslag van een beleggingsinstelling een verklaring van de beheerder moet bevatten, dat deze voor de beleggingsinstelling beschikt over een beschrijving van de inrichting van de bedrijfsvoering die voldoet aan het bepaalde ingevolge art. 4:14 lid 1 Wft, en dat de bedrijfsvoering van de beleggingsinstelling effectief en overeenkomstig de beschrijving functioneert. De vereisten aan de bedrijfsvoering bestrijken een relatief breed terrein (art. 29a, 30 en 34 BGfo). Ook in het geval dat activiteiten door de beheerder zijn uitbesteed aan derden bestaan er verschillende vereisten waar rekening mee moet worden gehouden (art. 37 en 38 BGfo).

¹⁵ DNB heeft de vvgb-aanvraag herzien, aanvraag geschiedt op basis van de Europese herziene Joint Guidelines van EBA, EIOPA en ESMA. De financiële overzichten goedgekeurd door de externe account zijn deel van de vvgb-aanvraag.

Abi-beheerders zorgen voor een functionele en hiërarchische scheiding tussen de taken in verband met risicobeheer en die van de uitvoerende afdelingen, met inbegrip van de taken in verband met het portefeuillebeheer. De abi-beheerder moet te allen tijde kunnen aantonen dat de beheerderspecifieke voorzorgsmaatregelen in verband met belangenconflicten hanteert die de onafhankelijke werking van de risicobeheeractiviteiten waarborgen, en dat de procedures voor risicobeheer voldoen aan de vereisten en gekenmerkt worden door een constante doeltreffendheid (art. 33a BGfo)

De beleggingsinstelling gaat met de bewaarder (indien van toepassing) een schriftelijke overeenkomst over beheer en bewaring aan. Aan de inhoud van deze overeenkomst zijn ook vereisten gesteld (art. 4:62m en 4:62n Wft). Aan de verantwoordelijkheid van de beheerder t.a.v. de externe bewaarder zijn vereisten gesteld in art. 4:62l, 4:62m en 4:62n Wft.

Een beheerder van een abi of een icbe, een abi en een icbe, moeten ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, ten minste voldoen aan de vereisten van de Wwft en ook overigens een gedegen cliënt- en relatieonderzoek uitvoeren om de risico's van een cliënt of relatie in beeld te brengen. De AFM is toezichthouder voor dit onderwerp voor (een beheerder van) een abi of (een beheerder van) een icbe¹⁶.

Informatieverstrekking en zorgvuldige dienstverlening

Een (beheerder van een) abi en een (beheerder van een) icbe dienen te handelen in het belang van de belegger. Er is een groot aantal vereisten voor informatieverstrekking en zorgvuldige dienstverlening.

Een (beheerder van een) abi en een (beheerder van een) icbe die aan retailbeleggers aanbieden, dienen te beschikken over een website waarop bepaalde informatie wordt vermeld. Deze informatie betreft onder andere het prospectus, het registratiedocument, en de vermelding van de intrinsieke waarde van de abi of icbe, telkens wanneer de deelnemingsrechten worden aangeboden, verkocht of ingekocht. Ook voorwaardenwijzigingen dienen op de website te worden vermeld. Voor icbe's moeten ook de jaarrekeningen over de laatste drie jaar worden opgenomen (art. 120 BGfo), evenals de gegevens genoemd in art. 50 BGfo.

Rechten van deelneming in een abi of een icbe die niet verhandelbaar zijn of die op verzoek van de deelnemers direct of indirect ten laste van de activa kunnen worden ingekocht of terugbetaald, gelden onder de Wft als een complex product. Op grond hiervan zijn vereisten gesteld aan reclame-uitingen (art. 4:22 Wft en par. 8.1 BGfo) en (voor icbe's) aan het beschikbaar maken van zogenaamde 'essentiële beleggersinformatie' (art. 4:62 lid 2 Wft).

Bij de controle van de AO/IB kan de externe accountant onder meer overwegen kennis te nemen van de bevindingen van de compliance-afdeling, de risicobeheerafdeling en de interne auditor, en deze te bespreken.

Uitbesteding

Wanneer een abi of een icbe werkzaamheden uitbesteedt aan een derde, draagt de abi of de icbe er zorg voor dat de derde met betrekking tot die werkzaamheden de op de uitbestedende abi of icbe van toepassing zijnde regels naleeft.

Aanvullende eisen voor feeder-icbe's

Indien een *master-icbe* en een *feeder-icbe* verschillende externe accountants hebben, sluiten deze volgens art. 4:57c Wft een overeenkomst tot uitwisseling van informatie. De externe accountant van een feeder-icbe betreft in het accountantsverslag het accountantsverslag van de master-icbe.

¹⁶ De accountant besteedt in het kader van de controle aandacht aan de Wwft-verplichtingen van de cliënt. Dit kan op grond van de Wft ook aanleiding geven (Zie hoofdstuk 4).

Bijlage 3 Vereisten jaarrekening en/of staten

In de tabel hierna zijn in grote lijnen de vereisten volgens de toezichtwet- en regelgeving weer-gegeven voor de verstrekking aan DNB en AFM en de publicatie van het jaarverslag en de staten van een beleggingsonderneming, een (beheerder van een) abi¹⁷, een (beheerder van een) icbe en een bewaarder (van een abi of een icbe). Daarenboven gelden, voor zover van toepassing, de bepalingen van:

- Titel 9 BW2 voor rechtspersonen; en
- RJ 615 voor 'beleggingsentiteiten':
 - die door hun rechtsvorm o.g.v. art. 2:360 BW onderworpen zijn aan Titel 9 BW2;
 - waaraan een Wft-vergunning is verleend; en
 - die wordt beheerd door een beheerder waaraan een Wft-vergunning is verleend.

Volgens art. 394 BW2 is een rechtspersoon verplicht tot openbaarmaking van de jaarrekening binnen acht dagen na de vaststelling, door deponering bij het handelsregister van de Kamer van Koophandel. Dit is dus niet van toepassing op een beleggingsfonds, dat geen rechtspersoonlijkheid heeft. Wanneer aan deze deponeringsjaarrekening minder vergaande vereisten worden gesteld dan volgens de toezichtwet- en regelgeving, wordt geadviseerd om de deponeringsjaarrekening ook te laten voldoen aan de vereisten volgens de toezichtwet- en regelgeving, om verschil in publicatieverslagen te voorkomen.

Volgens art. 398 lid 7 BW2 zijn vrijstellingen op grond van de omvang van het bedrijf van de rechtspersoon niet van toepassing op onder andere rechtspersonen die als organisatie van openbaar belang effecten (obligaties of aandelen e.d.) hebben die zijn toegelaten tot de handel op een gereguleerde markt van een lidstaat.

Met 'wettelijke controle' wordt in de tabel bedoeld een controle van een financiële verantwoording van een onderneming of instelling ten behoeve van het maatschappelijk verkeer, die verplicht is gesteld bij of krachtens de in de bijlage bij de Wta genoemde wettelijke bepalingen (art. 1p Wta).

Entiteit	Vereisten	Accountantscontrole
Beleggingsonderneming	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarrekening, bestuursverslag en overige gegevens (o.a. accountantsverklaring) conform BW2 binnen 6 maanden aan AFM (art. 4:85 lid 1 en 2 Wft). • Staten aan DNB (3:72 lid 1 Wft). 	<ul style="list-style-type: none"> • Geen vrijstelling van controle van de jaarrekening op grond van omvang bedrijf (art. 4:85 lid 1 en 2 Wft). Voor wat betreft art. 4:85 lid 1 Wft is sprake van een wettelijke controle wanneer de beleggingsonderneming middelgroot of groot is cf. art. 2:393 BW (bijlage bij art. 1p Wta). Voor wat betreft art. 4:85 lid 2 Wft is altijd sprake van een wettelijke controle (bijlage bij art. 1p Wta). • Controle staten alleen (incidenteel) op verzoek van DNB (art. 3:72 lid 7 Wft). Dit is dan een wettelijke controle (bijlage bij art. 1p Wta).
Beheerder abi	<p><i>Alleen voor beheerder die (ook) aanbiedt aan niet-professionele belegger of met een tegenwaarde van ten minste € 100.000 per deelnemer of met een nominale waarde per recht van ten minste € 100.000:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Jaarrekening, bestuursverslag en ove- 	<p><i>Alleen voor beheerder die (ook) aanbiedt aan niet-professionele belegger of met een tegenwaarde van ten minste € 100.000 per deelnemer of met een nominale waarde per recht van ten minste € 100.000:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Geen vrijstelling van controle van de

¹⁷ Voor een beheerder die geen vergunning nodig heeft en kan volstaan met een registratie (*light regime*), zijn de bepalingen van deel 3 en deel 4 van de Wft niet van toepassing.

Entiteit	Vereisten	Accountantscontrole
	<p>rige gegevens (o.a. accountantsverklaring) conform BW2 binnen 6 maanden aan AFM (art. 115y lid 1 BGfo).</p> <ul style="list-style-type: none"> Jaarrekening, bestuursverslag en overige gegevens (o.a. accountantsverklaring) binnen 6 maanden openbaar maken door publicatie op de website (art. 115y lid 3 BGfo). <p><i>Voor alle beheerders van abi's:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Staten aan DNB (3:72 lid 1 Wft). 	<p>jaarrekening op grond van omvang bedrijf (art. 115y lid 2 BGfo). Er is sprake van een wettelijke controle wanneer de beheerder middelgroot of groot is cf. art. 2:393 BW (bijlage bij art. 1p Wta) of wanneer de beheerder voldoet aan het indienen en laten controleren van de staten (3:72 lid 7 Wft) door het verstrekken van een gecontroleerde jaarrekening (art. 133 Bpr), zoals hierna is vermeld.</p> <p><i>Voor alle beheerders van abi's:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Controle staten (3:72 lid 7 Wft). Dit is een wettelijke controle (bijlage bij art. 1p Wta). De beheerder kan hieraan voldoen door het verstrekken van een gecontroleerde jaarrekening (art. 133 Bpr). In dat geval wordt de controle van de jaarrekening beschouwd als een wettelijke controle.
Abi-'fonds' en abi-'maatschappij', m.u.v. genoteerde gesloten (closed-end) abi	<ul style="list-style-type: none"> Geen vrijstellingen jaarrekening op grond van omvang bedrijf, dus altijd 'groot' (2:398 lid 3 BW2) Jaarrekening en bestuursverslag binnen 6 maanden aan AFM (art. 4:37o lid 1 en 2 Wft). Jaarrekening en bestuursverslag op verzoek verstrekken aan deelnemers (art. 4:37o lid 5 Wft). Jaarrekening en bestuursverslag binnen 6 maanden openbaar maken door publicatie op de website (art. 115y lid 4 BGfo). 	<ul style="list-style-type: none"> Controle jaarrekening en bestuursverslag (art. 4:37o lid 4 Wft). Dit is een wettelijke controle (bijlage bij art. 1p Wta).
Beheerder icbe	<ul style="list-style-type: none"> Jaarrekening, bestuursverslag en overige gegevens (o.a. accountantsverklaring) conform BW2 binnen 4 maanden aan AFM (art. 4:51 lid 1 en 3 Wft). Jaarrekening, bestuursverslag en overige gegevens (o.a. accountantsverklaring) binnen 4 maanden openbaar maken (art. 4:52 lid 1 Wft). Staten aan DNB (3:72 lid 1 Wft). 	<ul style="list-style-type: none"> Geen vrijstelling van controle van de jaarrekening op grond van omvang bedrijf (art. 4:51 lid 3 Wft). Dit is een wettelijke controle (bijlage bij art. 1p Wta). Controle staten (3:72 lid 7 Wft). Dit is een wettelijke controle (bijlage bij art. 1p Wta). De beheerder kan hieraan voldoen door het verstrekken van een gecontroleerde jaarrekening (art. 133 Bpr). In dat geval wordt de controle van de jaarrekening beschouwd als een wettelijke controle.
Icbe-'fonds' en icbe-'maatschappij'	<ul style="list-style-type: none"> Geen vrijstellingen jaarrekening op grond van omvang bedrijf, dus altijd 'groot' (2:398 lid 3 BW2) Jaarrekening, bestuursverslag en overige gegevens (o.a. accountantsverklaring) conform BW2 binnen 4 maanden aan AFM (art. 4:51 lid 1 en 3 Wft). 	<ul style="list-style-type: none"> Geen vrijstelling van controle van de jaarrekening op grond van omvang bedrijf (art. 4:51 lid 3 Wft). Dit is een wettelijke controle (bijlage bij art. 1p Wta)..

Entiteit	Vereisten	Accountantscontrole
	<ul style="list-style-type: none"> Jaarrekening, bestuursverslag en overige gegevens (o.a. accountantsverklaring) binnen 4 maanden openbaar maken (art. 4:52 lid 1 Wft). 	
Bewaarder (van een abi of een icbe), m.u.v. bewaarder voor o.a. vastgoed-, scheepsfondsen en private equity (art. 1c Vrijstellingsregeling Wft)	<ul style="list-style-type: none"> Jaarrekening, bestuursverslag en overige gegevens (o.a. accountantsverklaring) conform BW2 binnen 6 maanden aan AFM (art. 4:62r lid 1 Wft). Jaarrekening, bestuursverslag en overige gegevens (o.a. accountantsverklaring) binnen 6 maanden openbaar maken (art. 4:62 lid 3 Wft). 	<ul style="list-style-type: none"> Geen vrijstelling van controle van de jaarrekening op grond van omvang bedrijf (art. 4:62r lid 2 Wft). Dit is alleen een wettelijke controle wanneer de bewaarder middelgroot of groot is cf. art. 2:393 BW (bijlage art. 1p Wta).

Bijlage 4 Voorbeelden van teksten

Deze bijlage bevat voorbeelden van teksten voor opdrachtbevestigingen, bevestigingen bij de jaarrekening of staten en directiebrieven of accountantsverslagen.

3.1 Aanvullende paragrafen opdrachtbevestiging

3.1.1 Meldingen en inlichtingen aan toezichthouders

Deze tekst wordt opgenomen voor een:

- beleggingsonderneming;
- beleggingsinstelling;
- icbe;
- beheerder van een beleggingsinstelling;
- beheerder van een icbe.

Wij hebben als externe accountant die de jaarrekening en de staten ten behoeve van De Nederlandsche Bank¹⁸ controleert van [klant], overeenkomstig art. 3:88, lid 1 en lid 2¹⁹, van de Wet op het financieel toezicht, de verplichting om De Nederlandsche Bank zo spoedig mogelijk kennis te geven van elke omstandigheid waarvan wij bij de uitvoering van ons onderzoek kennis hebben gekregen en die:

- in strijd is met de ingevolge deel 3 van de wet opgelegde verplichtingen; of
- het voortbestaan van [klant] bedreigt.²⁰

Deze tekst wordt opgenomen voor een:

- beleggingsonderneming;
- beleggingsinstelling;
- icbe;
- beheerder van een beleggingsinstelling;
- beheerder van een icbe.

Wij hebben als externe accountant die de jaarrekening controleert van [klant], overeenkomstig art. 4:27, lid 1 en lid 2²¹, van de Wet op het financieel toezicht, de verplichting om Autoriteit Financiële Markten zo spoedig mogelijk elke omstandigheid te melden waarvan wij bij de uitvoering van ons onderzoek kennis hebben gekregen en die:²²

- in strijd is met de ingevolge deel 4 van de wet opgelegde verplichtingen;²³
- leidt tot weigering van het afgeven van een verklaring of tot het maken van voorbehouden.

Deze tekst wordt opgenomen voor een:

- beleggingsonderneming;
- beleggingsinstelling;
- icbe;
- beheerder van een beleggingsinstelling;
- beheerder van een icbe.

Wij hebben als externe accountant die de jaarrekening controleert van [klant], overeenkomstig artikel 4:27, lid 4, van de Wet op het financieel toezicht, de verplichting bepaalde inlichtingen te verstrekken aan de Autoriteit Financiële Markten ten behoeve van het toezicht. Overeenkomstig artikel 107, lid 1, van het Besluit gedragstoezicht financiële ondernemingen Wft betreffen deze inlichtingen:

- het accountantsverslag aan de bestuurders en de raad van commissarissen;

¹⁸ De passage “de jaarrekening en”, is niet van toepassing bij bijkantoren. De passage “en de staten ten behoeve van De Nederlandsche Bank” alleen opnemen indien van toepassing.

¹⁹ De passage “en lid 2” alleen opnemen indien van toepassing (betreft het derde opsommingsteken).

²⁰ “;” vervangen door “.” indien het derde opsommingsteken niet van toepassing is.

²¹ De passage “en lid 2” alleen opnemen indien van toepassing (betreft het tweede opsommingsteken).

²² “.” en opsommingsteken wegnemen indien het tweede opsommingsteken niet van toepassing is.

²³ “;” vervangen door “.” indien het tweede opsommingsteken niet van toepassing is.

- de directiebrieven²⁴;
 - correspondentie tussen de externe accountant en [klant] die rechtstreeks betrekking heeft op de verklaring omtrent de getrouwheid van de jaarrekening van [klant].
-

Deze tekst wordt opgenomen voor alle ondernemingen waarop de meldingsplichten van toepassing zijn.

De controle van de jaarrekening en de staten ten behoeve van De Nederlandsche Bank²⁵ wordt uitgevoerd in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder begrepen de regelgeving die geldt voor [klant]. De externe accountant behoeft op grond van de meldingsplichten geen andere werkzaamheden te verrichten dan de werkzaamheden die op grond van de opdracht tot controle van de jaarrekening en de staten zullen worden uitgevoerd. Dit impliceert dat onze werkzaamheden niet zijn gericht op een systematische vaststelling dat aan alle regelgeving wordt voldaan. De controle van de jaarrekening is gericht op de getrouwheid daarvan. De controle van de staten is gericht op opstelling in overeenstemming met de bepalingen van en ingevolge de Wft. Om die reden bestaat geen zekerheid dat de toezichthouder alle voor hem belangrijke omstandigheden (tijdig) krijgt gemeld.

Mede ter verkrijging van een deugdelijke grondslag, maken wij de inhoud van een eventueel voorgenomen melding tevoren aan [klant] kenbaar. Alvorens wij tot melding aan De Nederlandsche Bank of Autoriteit Financiële Markten overgaan, zullen wij [klant] in de gelegenheid stellen om de melding zelf onverwijld te verrichten. Dit laat onverlet dat moet worden voldaan aan de wettelijke eis om zo spoedig mogelijk tot melding van de bovengenoemde omstandigheden over te gaan.

Ingevolge de bepalingen in de Wet op het financieel toezicht is de externe accountant die op grond van de wettelijke meldingsplicht tot een melding of tot het verstrekken van inlichtingen aan De Nederlandsche Bank of Autoriteit Financiële Markten is overgegaan, niet aansprakelijk voor schade die een derde dientengevolge lijdt, tenzij aannemelijk wordt gemaakt dat, gelet op alle feiten en omstandigheden, in redelijkheid niet tot kennisgeving of tot het verstrekken van inlichtingen had mogen worden overgegaan.

3.2 Aanvullende paragrafen bevestiging bij de jaarrekening of de staten

Aan de standaardtekst van de bevestiging bij de jaarrekening of de staten worden de volgende paragrafen, voor zover relevant, toegevoegd.

Deze tekst wordt opgenomen voor een:

- beleggingsonderneming;
 - beleggingsinstelling;
 - icbe;
 - beheerder van een beleggingsinstelling;
 - beheerder van een icbe.
-

De activiteiten en diensten van [de vennootschap inclusief deelnemingen / het fonds] zijn in lijn met de vergunningen afgegeven door De Nederlandsche Bank of de Autoriteit Financiële Markten.

Wij hebben u geïnformeerd over alle communicatie met de toezichthouder(s) omtrent de naleving van regelgeving en mogelijke overtredingen daarvan, onderzoeken door en besprekingen met de toezichthouder(s), alsmede vastleggingen daarvan.

Deze tekst wordt opgenomen voor een:

- beleggingsonderneming;
 - beleggingsinstelling;
 - icbe;
-

²⁴ Op grond van art. 107 lid 2 Bgfo bevat de directiebriev met betrekking tot een icbe en met betrekking tot een beheerder van een icbe in ieder geval een verklaring van de externe accountant of en zo ja, in hoeverre de accountant de inrichting van de bedrijfsvoering heeft beoordeeld.

²⁵ De passage "de jaarrekening en", is niet van toepassing bij bijkantoren. De passage "en de staten ten behoeve van De Nederlandsche Bank" alleen opnemen indien van toepassing.

- beheerder van een beleggingsinstelling;
- beheerder van een icbe.

Wij hebben u geïnformeerd omtrent alle bij ons bekende omstandigheden die u, als externe accountant, aanleiding kunnen geven tot het doen van een melding aan de toezichthouder(s) ingevolge uw wettelijke meldingsplicht.

Alleen indien zich omstandigheden hebben voorgedaan die aanleiding hebben gegeven tot het doen van een melding, wordt de volgende passage opgenomen:

De omstandigheden die aanleiding hebben gegeven tot het doen van een melding aan de toezichthouder(s) zijn de volgende:

...

3.3 *Aanvullende paragrafen directiebrief of accountantsverslag*

3.3.1 Meldingen aan toezichthouders

Indien een melding heeft plaatsgevonden, wordt dit vermeld in de brief van bevindingen of het accountantsverslag. Daartoe wordt de volgende tekst gebruikt:

Deze tekst wordt opgenomen voor een:

- beleggingsonderneming;
- beleggingsinstelling;
- icbe;
- beheerder van een beleggingsinstelling;
- beheerder van een icbe.

Bij onze werkzaamheden hebben wij kennis gekregen van de volgende omstandigheden waarop de wettelijke meldingsplicht van een externe accountant zoals bedoeld in *[art. 3:88 van de Wet op het financieel toezicht / art. 4:27 van de Wet op het Financieel toezicht]* van toepassing is.

Wij hebben vastgesteld dat *[klant]* De Nederlandsche Bank of de Autoriteit Financiële Markten op *[datum]* op de hoogte heeft gesteld van deze omstandigheden²⁶.

Wij hebben met een brief d.d. *[datum]* deze omstandigheden aan De Nederlandsche Bank of de Autoriteit Financiële Markten gemeld.

²⁶ Alleen indien van toepassing.

Koninklijke Nederlandse
Beroepsorganisatie
van Accountants

Postbus 7984
1008 AD Amsterdam
Antonio Vivaldistraat 2-8
1083 HP Amsterdam
T 020 301 03 01
nba@nba.nl
www.nba.nl